ନୀତିଶ୍ଳୋକ

ତେଷାଂ ସତତଯୁକ୍ତାନାଂ ଭଜତାଂ ପ୍ରୀତିପୂର୍ବକମ୍ ।
ଦଦାମି ବୁଦ୍ଧିଯୋଗଂ ତଂ ଯେନ ମାମୁପଯାନ୍ତି ତେ ॥

ମୋ'ଠାରେ ସର୍ବଦା ଯୁକ୍ତ ଏବଂ ପ୍ରେମପୂର୍ବକ ମୋ ଭଜନରେ ରତ ସେହି (ପୂର୍ବଶ୍ଳୋକରେ ବର୍ଣ୍ଣିତ) ଭକ୍ତମାନଙ୍କୁ ମୁଁ ସେହି ବୁଦ୍ଧିଯୋଗ ପ୍ରଦାନ କରେ, ଯଦ୍ଦ୍ୱାରା ସେମାନେ ମୋତେ ପ୍ରାପ୍ତ ହୁଅନ୍ତି ।

ଦୁଇଟି ଭଲ ଖବର

ଦୁର୍ଭାଗ୍ୟବଶତଃ ବିଶ୍ୱର ସର୍ବତ୍ର ପ୍ରାୟ ସଂଘର୍ଷ, ବିଦ୍ୱେଷ, କଟୁତା ଏବଂ ଅସହିଷ୍ଣୁତାର ସମ୍ବାଦ ଆଜିକାଲି ଗଣମାଧ୍ୟମରେ ଅଧିକ ପ୍ରଚାର ପାଉଛି । ଏକ ଦାୟିତ୍ୱହୀନ ଏକଛତ୍ରବାଦୀ ନେତୃତ୍ୱ କାରଣରୁ ଉତ୍ତରକୋରିଆ ଯେ କୌଣସି ସମୟରେ ପରମାଣୁ ଯୁଦ୍ଧର ବିଭୀଷିକା ସୃଷ୍ଟି କରିବା ପରି ଅବସ୍ଥା ନେଇ ଜାତିସଂଘ ସାଧାରଣ ପରିଷଦର ସଦସ୍ୟମାନେ ଚିନ୍ତା ବ୍ୟକ୍ତ କରିଛନ୍ତି । ଏକଦା ଗୋଟିଏ ରାଷ୍ଟ୍ର ଅଂଶବିଶେଷ ଥିବା ୟୁକ୍ରେନ୍‌କୁ ନେଇ ଯେକୌଣସି ସମୟରେ ୟୁରୋପୀୟ ୟୁନିୟନ ସହ ଋଷିଆର ସଂଘର୍ଷ ଉଗ୍ର ରୂପ ନେଇପାରେ । ଇସ୍‌ଲାମୀୟ ଉଗ୍ରପନ୍ଥୀମାନେ ସମଗ୍ର ଏସିଆ ମହାଦେଶରେ ରକ୍ତପାତ ପାଇଁ ହୁଙ୍କାର ଦେଉଛନ୍ତି । ଭାରତର ପଡୋଶୀ ମ୍ୟାଁମାରରେ ଥିବା ରୋହିଙ୍ଗ୍ୟାମାନଙ୍କ ସହ ସେ ଦେଶର ନିରାପତ୍ତାରକ୍ଷୀମାନଙ୍କ ସଂଘର୍ଷ ପାଖାପାଖି ୪ ଲକ୍ଷ ରୋହିଙ୍ଗ୍ୟା ଶରଣାର୍ଥୀଙ୍କ ଦେଶରୁ ନିର୍ବାସନର କାରଣ ହୋଇଛି । ଏହି 'ରାଷ୍ଟ୍ରହୀନ' ରୋହିଙ୍ଗ୍ୟାମାନେ ତାତ୍କାଳିକ ଭାବେ ବଙ୍ଗଳାଦେଶ ପାଇଁ ମୁଣ୍ଡବ୍ୟଥାର କାରଣ ହୋଇଥିଲେ ମଧ୍ୟ ସେମାନଙ୍କ ପ୍ରତି ଦୁର୍ଦ୍ଦାନ୍ତ ଆତଙ୍କବାଦୀ ଜୈସ-ଏ-ମହମ୍ମଦର ଆଝାର ମସୁଦର ଖୋଲାଖୋଲି ସମର୍ଥନ ଏବଂ ସେମାନଙ୍କୁ ଆତଙ୍କବାଦୀ ଟ୍ରେନିଙ୍ଗ୍ ଦେବାପାଇଁ ଆହ୍ୱାନ ଭାରତ ସକାଶେ ଏକ ନୂତନ ବିପଦ ସୃଷ୍ଟି କରିଛି । ଏମିତିବି ପ୍ରାୟ ଦୁଇ ବର୍ଷ ଭିତରେ ୪୦ ହଜାରରୁ ଊର୍ଦ୍ଧ୍ୱ ରୋହିଙ୍ଗ୍ୟା ଜମ୍ମୁ କାଶ୍ମୀରର ଲଦାଖ୍ ଠାରୁ ଆରମ୍ଭ କରି ଆସାମର କାମରୂପ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ବ୍ୟାପିସାରିଲେଣି । ସେମାନଙ୍କ ଭିତରେ ସିମି ଆତଙ୍କବାଦୀଙ୍କ ଚେର ଲମ୍ବିଥିବାର ସୂଚନା ଜାତୀୟ ଗୋଇନ୍ଦା ସଂସ୍ଥା ସରକାରଙ୍କୁ ଦେଇଛନ୍ତି । ଅତୀତରେ ବିଶ୍ୱର ଯେ କୌଣସି ସ୍ଥାନରେ ବିସ୍ଥାପିତ ବୁଭୁକ୍ଷୁ ଶରଣାର୍ଥୀଙ୍କ ସକାଶେ ଭାରତ ତା'ର ସୀମିତ ସମ୍ବଳ ଭିତରେ ସହାୟତାର ହାତ ବଢ଼ାଇ ଆସିଛି । ସାମ୍ପ୍ରତିକ ପରିସ୍ଥିତିରେ ମଧ୍ୟ ଭାରତ ଖାଦ୍ୟ, ବସ୍ତ୍ର, ଔଷଧ ପରି ବହୁ ସାମଗ୍ରୀ ବଙ୍ଗଳାଦେଶ ସରକାରଙ୍କ ପାଖକୁ ପଠାଇଛି । କିନ୍ତୁ ଏକ ଦାୟିତ୍ୱସମ୍ପନ୍ନ ରାଷ୍ଟ୍ର ଭାବେ ଭାରତ ଏହି ଶରଣାର୍ଥୀ ସମସ୍ୟାର ସମାଧାନ ଦିଗରେ ଆଗେଇ ଆସୁ ବୋଲି ଜାତିସଂଘର ଶରଣାର୍ଥୀ ସମିତି ଭାରତ ଉପରେ ଚାପ ପ୍ରୟୋଗ କରିଚାଲିଛି । ଏମାନଙ୍କ ଆଡୁ ଥିବା ସମ୍ଭାବ୍ୟ ବିପଦକୁ ଦେଖି ଭାରତ ଏଭଳି ଅନୁରୋଧକୁ ପ୍ରତ୍ୟାଖ୍ୟାନ କରିଦେବା ପରେ ଆମ ଦେଶରେ ଥିବା ବିଭିନ୍ନ ସାମ୍ପ୍ରଦାୟିକ ଗୋଷ୍ଠୀ ସରକାରଙ୍କ ବିରୋଧରେ ବିଭିନ୍ନ ସ୍ଥାନରେ ବିକ୍ଷୋଭ ପ୍ରଦର୍ଶନ କରିବା ସହ ସାମ୍ପ୍ରଦାୟିକ ଉତ୍ତେଜନା ସୃଷ୍ଟି କରିବା ପରି ପରିସ୍ଥିତି ସୃଷ୍ଟି କରୁଛନ୍ତି । ଆମ ଦେଶର ବିଭିନ୍ନ ସ୍ଥାନରେ ପ୍ରାକୃତିକ ବିପର୍ଯ୍ୟୟର ସମ୍ବାଦ ସହ ମ୍ୟାକ୍ସିକୋରେ ଅନୁଭୂତ ହୋଇଥିବା ବଡ଼ ଧରଣର ଭୂକମ୍ପରେ ବହୁ ଧନ ଜୀବନ ହାନୀର ସମ୍ବାଦ ଆସିବାରେ ଲାଗିଛି । ଏସବୁ ଭିତରେ ଆମ ଦେଶର ରାଜନୈତିକ ପାଣିପାଗ ବି ଆଦୌ ଭଲ ନାହିଁ । ଆମ ସଂଘୀୟ ବ୍ୟବସ୍ଥା ମଧ୍ୟରେ କେନ୍ଦ୍ର ସରକାରଙ୍କ ସହ ପ୍ରାଦେଶିକ ସରକାରମାନେ ତାଳମେଳ ରଖି ଏକ ସମନ୍ୱୟର ବାତାବରଣ ଅପେକ୍ଷିତ ଥିଲେ ମଧ୍ୟ ବାସ୍ତବିକତା କ୍ଷେତ୍ରରେ ଅଧିକାଂଶ ସମୟରେ ମୁକାବିଲା ମୂଳକ ପରିସ୍ଥିତି ସୃଷ୍ଟି ହେଉଛି । ପଶ୍ଚିମବଙ୍ଗ, ଓଡ଼ିଶା ପରି କେତେକ ପ୍ରାଦେଶିକ ସରକାର କେନ୍ଦ୍ର ସରକାର ବିରୋଧରେ ପାତର ଅନ୍ତର ନୀତି ଅଭିଯୋଗ ଆଣିବାରୁ କେନ୍ଦ୍ର ରାଜ୍ୟ ସମ୍ପର୍କରେ ତିକ୍ତତା ଦେଖାଦେଉଛି । ଖାଲି ସେତିକି ନୁହେଁ ବିଭିନ୍ନ ରାଜ୍ୟ ଭିତରେ ରାଜନୈତିକ ଦଳମାନଙ୍କ ପରସ୍ପର ବିରୁଦ୍ଧରେ ଯୁଦ୍ଧଂଦେହି ଡାକରା ଜନଜୀବନକୁ ଅଶାନ୍ତ କରୁଛି । ସମ୍ପ୍ରତି ଓଡ଼ିଶାରେ ବିଜେପି ବିଜେଡି ମଧ୍ୟରେ ଦେଖାଦେଇଥିବା ବିବାଦ ରାଜ୍ୟର ସାଧାରଣ ଜୀବନରେ ଏକ ନକାରାତ୍ମକ ଆଭିମୁଖ୍ୟର କାରଣ ହୋଇଛି ।

ଅନେକ ନକାରାତ୍ମକ ଉଦାହରଣର ଉଲ୍ଲେଖ କରିବା ପରେ ଆମେ ଏବେ ଦୁଇଟି ଭଲ ଖବରକୁ ମଧ୍ୟ ଉଲ୍ଲେଖ କରିବାକୁ ଯାଉଛୁ । ଗତ ସୋମବାର ଦିନ ରାଜ୍ୟରେ ଶାସକ ବିଜୁ ଜନତା ଦଳ କେନ୍ଦ୍ର ସରକାର ବିଶେଷ କରି ତୈଳ ମନ୍ତ୍ରାଳୟ ବିରୋଧରେ ଏକ ହରତାଳର ଆହ୍ୱାନ ଦେଇଥିଲେ । କ୍ରମାଗତ ଭାବେ ବୃଦ୍ଧି ପାଉଥିବା ପେଟ୍ରୋଲ, ଡିଜେଲ୍, ରନ୍ଧନ ଗ୍ୟାସ୍ ଇତ୍ୟାଦିର ମୂଲ୍ୟବୃଦ୍ଧିକୁ ବିରୋଧ କରି ଏହି ହରତାଳର ଡାକରା ଦିଆଯାଇଥିଲା । ସକାଳ ୭ଟାରୁ ଦିନ ୧୨ଟା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ୫ ଘଣ୍ଟା ବ୍ୟାପି ଅନୁଷ୍ଠିତ ହୋଇଥିବା ଏହି ଧାରଣାର ଆଭିମୁଖ୍ୟ ଲୋକମାନଙ୍କ ସମସ୍ୟାକୁ ନେଇ ହୋଇଥିଲେ ମଧ୍ୟ ଏହାର କାର୍ଯ୍ୟକାରିତା କ୍ରମଶଃ ଦିଗହରା ହୋଇ ହିଂସାମୁଖୀ ହୋଇପଡ଼ିଲା । ଯେଉଁ ଜନସାଧାରଣଙ୍କ ସ୍ୱାର୍ଥରକ୍ଷା ପାଇଁ ଏହି ଆନ୍ଦୋଳନର ଡାକରା ଦିଆଯାଇଥିଲା ସେହିମାନେ ହିଁ ଏହାଦ୍ୱାରା ହନ୍ତସନ୍ତ ହେଲେ । ବିଭିନ୍ନ ସ୍ଥାନରେ ରୋଗୀମାନଙ୍କୁ ଡାକ୍ତରଖାନାକୁ ଛଡ଼ାଗଲା ନାହିଁ । ଆମ୍ବୁଲାନ୍ସଗୁଡ଼ିକୁ ରୋକିଦିଆଗଲା । ସାଧାରଣ ନିରୀହ ବାଇକ୍ ଆରୋହୀ ଆନ୍ଦୋଳନକାରୀଙ୍କ ହିଂସ୍ର ବ୍ୟବହାରର ଶିକାର ହେଲେ । ମହିଳାମାନଙ୍କୁ, ଛାତ୍ରଛାତ୍ରୀମାନଙ୍କୁ ମଧ୍ୟ ଦୁର୍ବ୍ୟବହାର ପ୍ରଦର୍ଶନ କରାଗଲା । ଏପଟେ ଦଳର ନେତୃସ୍ଥାନୀୟ ବ୍ୟକ୍ତିମାନେ କେନ୍ଦ୍ର ସରକାର ବିଶେଷତଃ ତୈଳ ମନ୍ତ୍ରାଳୟ ବିରୋଧରେ ରଣହୁଙ୍କାର ଦେଇଚାଲିଥିଲେ । ଏଭଳି ଏକ ଗୋଳମାଳିଆ ପରିସ୍ଥିତିରେ ରାଜ୍ୟର ବାତାବରଣ ଅଶାନ୍ତ ଥିଲାବେଳେ ପରବର୍ତ୍ତୀ ଅବସ୍ଥାରେ ଏହି ଦୁଇଟି ଭଲ ଖବର ଅନେକଙ୍କ ମନରେ ଆଶ୍ୱସ୍ତି ଆଣିଦେଲା । ଏହି ଦୁଇଟି ଭିତରୁ ପ୍ରଥମଟି ହେଲା ପାରାଦୀପସ୍ଥିତ ଅଏଲ୍ ରିଫାଇନାରୀ ବାବଦରେ କେନ୍ଦ୍ର ପେଟ୍ରୋଲିୟମ ବିଭାଗ ରାଜ୍ୟ ସରକାରଙ୍କୁ ୨୯୩୫ କୋଟି ଟଙ୍କା ପ୍ରଦାନ କରିଛନ୍ତି । ପୂର୍ବତନ ପ୍ରଧାନମନ୍ତ୍ରୀ ଅଟଳ ବିହାରୀ ବାଜପେୟୀଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଭିତ୍ତିପ୍ରସ୍ତର ସ୍ଥାପିତ ହୋଇଥିବା ଏହି ତୈଳ ବିଶୋଧନାଗାର ଦ୍ୱାରା ରାଜ୍ୟ ସରକାର ଆର୍ଥିକ ଦୃଷ୍ଟିରୁ ଲାଭବାନ ହେବେ ବୋଲି ସେତେବେଳେ କୁହାଯାଇଥିଲା । କିନ୍ତୁ ପରବର୍ତ୍ତୀ ଅବସ୍ଥାରେ ଏହି ପ୍ରକଳ୍ପ ବିଳମ୍ବିତ ହୋଇ ଚାଲିବା ସହ ବିଭିନ୍ନ ସମସ୍ୟାକୁ ନେଇ ରାଜ୍ୟ ସରକାରଙ୍କ ସହ ବିବାଦ ମୁଣ୍ଡ ଟେକିଲା । ତେବେ ଯାହାହେଉ ଦିଲ୍ଲୀଠାରେ ରାଜ୍ୟ ମୁଖ୍ୟମନ୍ତ୍ରୀ ଏବଂ କେନ୍ଦ୍ର ପେଟ୍ରୋଲିୟମ୍ ମନ୍ତ୍ରୀଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଅନୁଷ୍ଠିତ ହୋଇଥିବା ଆଲୋଚନା ସଫଳ ହେବାରୁ ସମାଧାନର ରାସ୍ତା ବାହାରିଲା । ରାଜ୍ୟ ସରକାର କ୍ୟାବିନେଟ୍ ବୈଠକରେ ସମାଧାନର ସୂତ୍ରକୁ ସ୍ୱୀକୃତି ଦେଇଥିଲାବେଳେ କେନ୍ଦ୍ର ସରକାର ମଧ୍ୟ କାଳବିଳମ୍ବ ନକରି ରାଜ୍ୟ ସରକାରଙ୍କୁ ତାଙ୍କର ପ୍ରାପ୍ୟ ପ୍ରଦାନ କରିବା ଆନନ୍ଦର ବିଷୟ । ଏମିତି ବି ରାଜ୍ୟର ଆର୍ଥିକ ଅବସ୍ଥା ଭଲ ନୁହେଁ । ଆଗକୁ ପୂଜା ଆସୁଛି । କର୍ମଚାରୀମାନଙ୍କୁ ସପ୍ତମ ବେତନ ବାବଦରେ ବିପୁଳ ଅର୍ଥ ପ୍ରଦାନ କରିବାକୁ ପଡିବ । ତେଣୁ ଆର୍ଥିକ ସମସ୍ୟାରେ ଜୁଝୁଥିବା ରାଜ୍ୟ ସରକାରଙ୍କ ପାଇଁ ଏହା ଆଶ୍ୱସ୍ତି ଆଣିଦେଇଛି । ଦ୍ୱିତୀୟ ଖବରଟି ହେଲା ରାଜ୍ୟ ମୁଖ୍ୟମନ୍ତ୍ରୀ ଶ୍ରୀ ନବୀନ ପଟ୍ଟନାୟକ ହରତାଳ ଦିନ କେତେକ ସ୍ଥାନରେ ଦଳୀୟ କର୍ମୀମାନଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ସୃଷ୍ଟ ହିଂସାତ୍ମକ କାଣ୍ଡ ଯୋଗୁଁ ଅସନ୍ତୋଷ ପ୍ରକାଶ କରିବା ସହ ଏଭଳି ଗୁଣ୍ଡାଗର୍ଦ୍ଦି କରିଥିବା ନିଜ ଦଳର କର୍ମୀମାନଙ୍କୁ ଧରିବା ପାଇଁ ପୋଲିସକୁ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଦେବା ଏପରି ଏକ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଦେଇ ମୁଖ୍ୟମନ୍ତ୍ରୀ ନିଜ ପ୍ରତି ଜନସାଧାରଣଙ୍କ ବିଶ୍ୱାସକୁ ଆହୁରି ବଢ଼ାଇପାରିଛନ୍ତି । ନିର୍ମଳ ଭାବମୂର୍ତ୍ତି ସମ୍ପନ୍ନ ମୁଖ୍ୟମନ୍ତ୍ରୀଙ୍କ ପାଇଁ ହରତାଳ ଦିନର ହିଂସାତ୍ମକ କାଣ୍ଡ ଏକ ଅପ୍ରୀତିକର ପରିସ୍ଥିତି ସୃଷ୍ଟି କରିଥିଲା । ରାଜ୍ୟର ଶାସନ ମୁଖ୍ୟ ଭାବେ ଏଭଳି ହିଂସାତ୍ମକ କାଣ୍ଡ ବିରୋଧରେ କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନ ଗ୍ରହଣ କରିବାର ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଦେବା ଦ୍ୱାରା ସେ ରାଜଧର୍ମର ଅନୁପାଳନ କରିଥିବା କୁହାଯାଉଛି ।

କଥାରେ ଅଛି ଜଣେ ରାଜନେତା ଆଗାମୀ ନିର୍ବାଚନକୁ ଆଖି ଆଗରେ ରଖି ପଦକ୍ଷେପ ନିଏ । କିନ୍ତୁ ଜଣେ ରାଷ୍ଟ୍ରନେତା ଆଗାମୀ ପିଢ଼ିର ଭବିଷ୍ୟତକୁ ଦେଖେ । କହିବାର ତାତ୍ପର୍ଯ୍ୟ ହେଉଛି ଏ ରାଷ୍ଟ୍ର ଅତ୍ୟନ୍ତ ପୁରାତନ । ବହୁ ଘାତ ପ୍ରତିଘାତ ଭିତରେ ଆମର ମହାପୁରୁଷମାନେ ଏହାକୁ ସ୍ୱାଧୀନ କରିବା ସହ ଆମ ହାତରେ ଏହାର ଶାସନ ଭାର ଅର୍ପଣ କରିଯାଇଛନ୍ତି । ତେଣୁ ରାଷ୍ଟ୍ରର ସାର୍ବଭୌମତ୍ୱ, ବିକାଶ ଏବଂ ଅଖଣ୍ଡତା ରକ୍ଷା କରିବା ପ୍ରତ୍ୟେକ ରାଷ୍ଟଭକ୍ତର ପ୍ରଥମ କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ହେବା ଉଚିତ । ପୂର୍ବେ ଜାତି, ଧର୍ମ, ବର୍ଣ୍ଣ, ସମ୍ପ୍ରଦାୟ, ଭାଷାକୁ ନେଇ ଆମ ଭିତରେ ବିଦ୍ୱେଷ ଥିଲା । ଏବେ ରାଜନୀତିକୁ ନେଇ ଘରେଘରେ ପ୍ରଦେଶ ପ୍ରଦେଶ ଭିତରେ ବିବାଦ ମୁଣ୍ଡ ଟେକିବାକୁ ଲାଗିଛି । ଏହା ଆଦୌ ଶୁଭଙ୍କର ନୁହେଁ । ସମସ୍ତ ରାଜନୈତିକ ଗତିବିଧି ଏକ ସୌହାର୍ଦ୍ଦ୍ୟପୂର୍ଣ୍ଣ ବାତାବରଣ ମଧ୍ୟରେ ଅନୁଷ୍ଠିତ ହେବା ଉଚିତ । ଆମେ ଭୁଲିଯିବା ଉଚିତ ନୁହେଁ ଯେ ରାଜନୀତିରେ ମତାନ୍ତର ଚିରସ୍ଥାୟୀ ନୁହେଁ । ଅତୀତରେ ଯେଉଁ ରାଜନୈତିକ ଦଳମାନେ ପରସ୍ପର ବିରୋଧରେ ଗର୍ଜନ ତର୍ଜନ କରୁଥିଲେ ସେମାନେ ପୁଣି ହାତକୁ ହାତ ମିଶାଇ ଶାସନ କରୁଥିବାର ଅନେକ ଉଦାହରଣ ଦେଖିବାକୁ ମିଳେ । କାଲି ସକାଳ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ କେନ୍ଦ୍ରରେ ନରେନ୍ଦ୍ର ମୋଦିଙ୍କ ବିରୋଧରେ କଟୁ ମନ୍ତବ୍ୟ ଦେଉଥିବା ନୀତୀଶ ଆଜି ଏନ୍‌ଡିଏର ଜଣେ ଘନିଷ୍ଠ ସହଯୋଗୀ । ଦିନେ କେନ୍ଦ୍ରରେ ବାଜପେୟୀ ସରକାରକୁ ଭାଙ୍ଗିବା ପଛରେ ମୁଖ୍ୟ ଭୂମିକା ଗ୍ରହଣ କରିଥିବା ଏଆଇଡିଏମ୍‌କେ ଆଜି କେନ୍ଦ୍ର ସହ ପାଦକୁପାଦ ମିଶାଇ ଚାଲିଛି । ଆମ ଓଡ଼ିଶାରେ ମଧ୍ୟ ଦୁଇ ବିବଦମାନ ଦଳ ବିଜେଡି ଓ ବିଜେପି ବହୁ ବର୍ଷ ଧରି ଏକାଠି କାମ କରିଛନ୍ତି । କେତେକ ଗୁରୁତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ସମୟରେ ମଧ୍ୟ ଏହି ଦୁଇ ଦଳ ମତ ପାର୍ଥକ୍ୟ ଭୁଲି ଏକାଠି ହାତ ମିଳାଇଛନ୍ତି । ଆଜି ମତପାର୍ଥକ୍ୟ ଥିଲେ ବି କାଲି ପୁଣି ଯେ ଏମାନେ ଏକାଠି ନହେବେ ତାହା କହିହେବନାହିଁ । ତେଣୁ ଏହି ମତଭେଦକୁ ଗଣ୍ଠି କରି ଧରିବସିବା ଉଚିତ ନୁହେଁ । ରାଷ୍ଟ୍ର ନିର୍ମାଣରେ ସମସ୍ତଙ୍କର କିଛି ନା କିଛି ବିଶିଷ୍ଟ ଭୂମିକା ରହିଛି । ବଗିଚାରେ ନାନା ରଙ୍ଗର ଫୁଲ ସୌନ୍ଦର୍ଯ୍ୟ ବୃଦ୍ଧି କରୁଥିବା ପରି ରାଜନୈତିକ ମତପାର୍ଥକ୍ୟ ଆମର ମନୋମାଳିନ୍ୟର କାରଣ ନହେଉ । ଏବେ ଆଗକୁ ଚାହିଁବାର ବେଳ । ରାଜ୍ୟବାସୀଙ୍କ ପାଇଁ ଏବଂ ଦେଶବାସୀଙ୍କ ପାଇଁ ସମସ୍ତେ ମିଳିମିଶି କାମ କରିବା ଉଚିତ ।

ଡୋକଲାମ ପରବର୍ତ୍ତୀ ପ୍ରସ୍ତୁତି

ସୌମେନ୍ଦ୍ର ଜେନା

ବିଗତ ତିନିମାସର ଉତ୍ତେଜନା ପରେ ଏବେ ଡୋକଲାମକୁ ନେଇ ସାମୟିକ ଶାନ୍ତି ଆସିଛି ବୋଲି କହିବାକୁ ହେବ । ଯେଉଁଥିପାଇଁ ଭାରତର ସ୍ଥଳ ସେନାମୁଖ୍ୟ ବିପିନ ରାୱତ୍ ପାକ-ଚୀନ ଆକ୍ରମଣ ପାଇଁ ଭାରତ ସବୁବେଳ ପାଇଁ ପ୍ରସ୍ତୁତ ରହିବାକୁ ପରାମର୍ଶ ଦେଇଛନ୍ତି । ମୋଦିଙ୍କ ବ୍ରିକ୍‌ସ ଆଲୋଚନା ପରେ ଜେନେରାଲ ରାୱତଙ୍କ ଏପରି ବକ୍ତବ୍ୟକୁ ଚୀନା କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷ ନାପସନ୍ଦ କରି ସମାଲୋଚନା କରିଥିଲେ ମଧ୍ୟ ଏହାକୁ ଭବିଷ୍ୟତର ସମ୍ଭାବନା ବୋଲି ଗ୍ରହଣ କରିବାକୁ ହେବ । ସୀମାନ୍ତର ଶାନ୍ତି ସ୍ଥାୟୀ ଶାନ୍ତି ନୁହେଁ ବୋଲି ବିଚାର କରି ସାମରିକ ପ୍ରସ୍ତୁତିକୁ ଆଗେଇ ନେବାକୁ ହେବ । ସୀମାନ୍ତର ସଡକ ସେତୁ, ଟନେଲ, ସେନାଘାଟୀ ସ୍ଥାପନା, ଉତ୍ତମ ଯୋଗାଯୋଗ ବ୍ୟବସ୍ଥାକୁ ସୁଦୃଢ କରିବାକୁ ହେବ ବୋଲି ପରୋକ୍ଷରେ ସେନାମୁଖ୍ୟ ପ୍ରକାଶ କଲେଣି ।

ବ୍ରିକସ୍ ସମ୍ମିଳନୀରୁ ଫେରିବାପରେ ଭାରତର ପ୍ରଧାନମନ୍ତ୍ରୀ ଛୋଟମୋଟ ବିବାଦକୁ ସଂପର୍କରେ ପ୍ରତିବନ୍ଧକ ସୃଷ୍ଟି ହେବ ନାହିଁ ବୋଲି କହିଛନ୍ତି । ଏପରିକି ଚୀନଗସ୍ତ ପୂର୍ବରୁ ମନ୍ତ୍ରିମଣ୍ଡଳରେ ପରିବର୍ତ୍ତନ କରିଥିବା ମୋଦି କିଛି କେନ୍ଦ୍ରୀୟ ମନ୍ତ୍ରୀଙ୍କ ଚୀନା ବିରୋଧୀ ମନ୍ତବ୍ୟକୁ ମଧ୍ୟ ନାପସନ୍ଦ କରି ଅସନ୍ତୋଷ ବ୍ୟକ୍ତ କରିଥିଲେ । ନେହେରୁ ମଧ୍ୟ ମୋଦିଙ୍କ ପରି ଚୀନ ବିରୋଧୀ ବକ୍ତବ୍ୟକୁ ଗ୍ରହଣ କରିପାରୁନଥିଲେ । ପରବର୍ତ୍ତୀ ସମୟରେ ପରିଣାମ କଣ ହୋଇଛି ସେ ସଂପର୍କରେ ଅଧିକ କୁହାଯିବା ଦରକାର ନାହିଁ । କିନ୍ତୁ ସରକାରକୁ ଆସିବାର ତିନିବର୍ଷ ପରେ ମଧ୍ୟ ଯେପରି ଦେଶର କୁଟୀରଶିଳ୍ପକୁ ପ୍ରାଧାନ୍ୟ ଦିଆଯିବା, ବିଦେଶୀ ଦ୍ରବ୍ୟର ଆମଦାନୀ ହ୍ରାସ କରିବା, ଆର୍ଥିକ ନୀତିରେ ପରିବର୍ତ୍ତନ, ବିଦେଶୀ ପୁଞ୍ଜିନିବେଶ ବୃଦ୍ଧି, ବିଦେଶକୁ ରପ୍ତାନୀରେ ବୃଦ୍ଧି, ଇଲେକଟ୍ରୋନିକ୍‌ସ ଉପକରଣର ଭାରତରେ ଉତ୍ପାଦନ ବୃଦ୍ଧି ଆବଶ୍ୟକ ସ୍ଥଳେ ପ୍ରତିଯୋଗିତାରେ ତିଷ୍ଠିବା ପାଇଁ ସେମାନଙ୍କୁ ଅଧିକ ସୁବିଧା ପ୍ରଦାନ କରିବା ନେଇ ସରକାର ବହୁତ କିଛି କାର୍ଯ୍ୟ କରିପାରିନାହାନ୍ତି । କେନ୍ଦ୍ର ସରକାରଙ୍କ ଅଧିକାଂଶ ମନ୍ତ୍ରୀ ଜିଡିପିର ବୃଦ୍ଧି ହାରକୁ ନେଇ ଭାଷଣ ସିନା ଦେଉଛନ୍ତି କିନ୍ତୁ ଚୀନ ଭାରତ ମଧ୍ୟରେ ବାଣିଜ୍ୟିକ ଅସନ୍ତୁଳନ କଥା କହୁନାହାନ୍ତି । ଚୀନରେ ବିଦେଶୀ ପୁଞ୍ଜି ନିବେଶ ୧୨୬ ମିଲିଅନ ଡଲାର ହୋଇଥିଲାବେଳେ ପାକିସ୍ଥାନରେ ଚୀନର ନିବେଶ ୪୬ମିଲିଅନ ଡଲାର । ଚୀନ ଭାରତରୁ ୧୦ ମିଲିଅନ ଡଲାରର କ୍ରୟ କରୁଥିଲାବେଳେ ଭାରତ ୫୧ମିଲିଅନ ଡଲାର ଚୀନକୁ ପ୍ରତିବର୍ଷ ଦେଉଛି । ଏସବୁ ଅସନ୍ତୁଳନର ସ୍ଥିତିକୁ କିପରି ବଦଳାଯିବ ସେ ଦିଗରେ ସରକାର ଅଧିକ ଧ୍ୟାନ ଦେବା ଆବଶ୍ୟକ ।

ବାର୍ଷିକ ୨୦୯୭ ମିଲିଅନ ଡଲାର ବିଦେଶକୁ ରପ୍ତାନୀ କରୁଥିବା ଚୀନର ବିଶ୍ୱବାଣିଜ୍ୟରେ ଅଂଶୀଦାରୀ ମାତ୍ର ୧୪ ପ୍ରତିଶତ । ବାଣିଜ୍ୟ କ୍ଷେତ୍ରରେ ଚୀନ ବାର୍ଷିକ ୫୦୯ ମିଲିଅନ ଅଧିକ ସ୍ଥିତିରେ ଅଛି । ଚୀନର ସେନା ପାଖରେ ଯେତିକି ଶକ୍ତି ନାହିଁ ଅଧିକ ଶକ୍ତି ରହିଛି ୩୦୦୦ ମିଲିଅନ ଡଲାରର ବିଦେଶୀ ମୁଦ୍ରା ଭଣ୍ଡାରରେ । ତେଣୁ କେବଳ ସାମରିକ କ୍ଷେତ୍ରରେ ବିକାଶ, ଯୁଦ୍ଧାସ୍ତ୍ର କ୍ରୟ,ସେନା ସଂଖ୍ୟାରେ ବୃଦ୍ଧିକୁ ନେଇ ଦେଶ ନିଜକୁ ସକ୍ଷମ କରିପାରିବ ନାହିଁ, ଆର୍ଥିକ ଓ ବାଣିଜ୍ୟିକ ଦୃଷ୍ଟିରୁ ଦେଶକୁ ସକ୍ଷମ କରିବାକୁ ହେବ । ଭାରତର ଉତ୍ପାଦ ପାଇଁ ବିଶ୍ୱବ୍ୟାପି ବଜାର ସୃଷ୍ଟି ଉପରେ ସରକାରଙ୍କୁ ଅଧିକ ଦୃଷ୍ଟିଦେବାକୁ ହେବ । ଉତ୍ପାଦରେ ଗୁଣାତ୍ମକ ମାନବୃଦ୍ଧି,ଉତ୍ପାଦନ କ୍ଷେତ୍ରରେ ତୁଳନାତ୍ମକ ଦୃଷ୍ଟିରୁ କମ୍ ଖର୍ଚ୍ଚ ଉପରେ ଜୋର ଦେବାକୁ ହେବ । ନିକଟତର ଦେଶଗୁଡିକର ବଜାରରେ ଭାରତର ଉତ୍ପାଦଗୁଡିକର ସ୍ଥିତିକୁ ମଜବୁତ କରିବାକୁ ସରକାରଙ୍କ ତରଫରୁ କେତେକ ଅଧିକ ସୁବିଧା ଦେବାକୁ ହେବ,ଯେପରି ସେମାନେ ଚୀନା ବସ୍ତୁଗୁଡିକ ସହ ବିଶ୍ୱ ବଜାରରେ ପ୍ରତିଯୋଗିତା କରିପାରିବେ । ସେହିପରି ଆବଶ୍ୟକସ୍ଥଳେ ଚୀନା ବସ୍ତୁ ଉପରୁ ନିର୍ଭରଶୀଳତା ହ୍ରାସ କରିବାକୁ ଜୋର ଦେବାକୁ ହେବ । ଏ କ୍ଷେତ୍ରରେ ଜିଓ-ମୋବାଇଲ ଏକ ଉଦାହରଣ । ଗତ ଅଗଷ୍ଟ ମାସରେ ତିନିଦିନ ମଧ୍ୟରେ ଜିଓ ପକ୍ଷରୁ ଆଗୁଆ ବୁକିଂ କରାଯାଇଥିବା ୩୦ଲକ୍ଷ ମୋବାଇଲର ଯୋଗାଣ ପାଇଁ ଜିଓ ପକ୍ଷରୁ ଚୀନର ପ୍ରତିଦ୍ୱନ୍ଦୀ ତାଇୱାନର କମ୍ପାନୀକୁ ଅର୍ଡର ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇଛି । ଭାରତରେ ବ୍ୟବସାୟ କରୁଥିବା ଭିଭୋ, ଅପ୍ପୋ, ଜିଓନୀ ପରି ଚୀନର କମ୍ପାନୀଗୁଡିକ ଏହି ଏକକାଳୀନ ଅର୍ଡର ପାଇବାକୁ ଆଶା ରଖିଥିବାବେଳେ ସେମାନଙ୍କୁ ନିରାଶ ହେବାକୁ ପଡିଛି । ସେହିପରି ଦେଶର କେତେକ ପ୍ରମୁଖ ବାଣିଜ୍ୟିକ ସଂଗଠନ ଆଗାମୀ ଦିନରେ ଚୀନାଦ୍ରବ୍ୟର ବିକଳ୍ପ ଖୋଜିବାକୁ ଘୋଷଣା କରିବା ପ୍ରଶଂସନୀୟ । ଚୀନ ସହ ଭାରତର ସାମରିକ ଯୁଦ୍ଧ ତୁଳନାରେ ପ୍ରତିଦିନ ଆର୍ଥିକ ଯୁଦ୍ଧ ଚାଲିବ, ଏଥିରେ ସନ୍ଦେହ ନାହିଁ । ଚୀନର ପ୍ରାଚୀନ ଯୁଦ୍ଧଗୁରୁ ସୁନାତ୍ସୁ କହିଥିଲେ ଯେ "ବିନା ଯୁଦ୍ଧରେ ଶତ୍ରୁକୁ ପରାସ୍ତ କରିବା ହେଉଛି ସବୁଠୁ ଭଲ ଯୁଦ୍ଧକଳା । ଏହି କଳା ଆର୍ଥିକ ଶକ୍ତିରୁ ହିଁ ମିଳିଥାଏ ।" ତେଣୁ ସବୁବେଳେ ଚୀନାମିଡିଆ ସେମାନଙ୍କ ଆର୍ଥିକ କ୍ଷମତାକୁ ପ୍ରଦର୍ଶନ କରିବାକୁ ଚାହିଁଥାନ୍ତି । ହେଲେ ଭାରତ କେବଳ ବାଣିଜ୍ୟ କୈନ୍ଦ୍ରିକ ଶକ୍ତିବୃଦ୍ଧି ନୁହେଁ ସାଂସ୍କୃତିକ ଓ ଧାର୍ମିକ ଦୃଷ୍ଟିରୁ ଶକ୍ତିବୃଦ୍ଧି କରିବା ଆବଶ୍ୟକ । ଚୀନର ପାଖ ପଡୋଶୀ ଥାଇଲାଣ୍ଡ, ନେପାଳ, ଇଣ୍ଡୋନେସିଆ ଆଦି ଦେଶରେ ହିନ୍ଦୁ ସଂସ୍କୃତି ଓ ଧର୍ମର ବ୍ୟାପକ ପ୍ରଭାବ ଥିଲାବେଳେ ଭୁଟାନ, ଭିଏତନାମ, ମ୍ୟାନମାର କାମ୍ବୋଡିଆ, ଜାପାନ ଆଦି ଦେଶରେ ବୌଦ୍ଧଧର୍ମର ପ୍ରଭାବ ରହିଛି । ଭାରତ ଏସବୁ ଦେଶଗୁଡିକ ସହ ସଂପର୍କ ବୃଦ୍ଧି କରିବା ସହ ସାଂସ୍କୃତିକ ଓ ଧାର୍ମିକ ପର୍ଯ୍ୟଟନକୁ ବିକଶିତ କରିବାପାଇଁ ଯଥେଷ୍ଟ ସୁଯୋଗ ରହିଛି ।

ବ୍ରିକ୍‌ସ ବୈଠକ ପରେ ଚୀନର ଦୃଷ୍ଟିକୋଣ ଭାରତ ପ୍ରତି ବଦଳିବ ବୋଲି ବିଚାରିବା ଠିକ୍ ନୁହେଁ । ୧୯୪୯ ପରଠାରୁ ଚୀନ ଭାରତ ବିରୁଦ୍ଧରେ ଅଭିଯାନ ଜାରିରଖିଛି । ଭାରତର ଅର୍ଥନୀତିକୁ ଦୁର୍ବଳ କରିବା ପାଇଁ ଶତ୍ରୁ ଦେଶ ପାକିସ୍ତାନକୁ ଅଧିକ ସହଯୋଗ ଚୀନ ଦେଇଆସୁଛି । ଏହା କେବଳ ଆର୍ଥିକ ସହଯୋଗ ମଧ୍ୟରେ ସୀମିତ ନୁହେଁ । ସାମରିକ ସହଯୋଗ, କ୍ଷେପଣାସ୍ତ୍ରଠାରୁ ପରମାଣୁ ବୋମା ନିର୍ମାଣ କୌଶଳରେ ମଧ୍ୟ ସାହାଯ୍ୟ ରହିଛି । ୧୯୬୨ ଯୁଦ୍ଧ ପରଠାରୁ ସୀମାନ୍ତ ରାଜ୍ୟଗୁଡିକରେ ଅଶାନ୍ତି ସୃଷ୍ଟି ପାଇଁ ଚୀନ ଉତ୍ତର-ପୂର୍ବାଞ୍ଚଳର ସନ୍ତ୍ରାସୀ ସଂଗଠନଗୁଡିକୁ ଆର୍ଥିକ ରାଜନୀତିକ ସମର୍ଥନ ସହ ପ୍ରଶିକ୍ଷଣ ଓ ଅସ୍ତ୍ରପ୍ରଦାନ କରିଆସୁଛି । ସନ୍ତ୍ରାସୀନେତାମାନଙ୍କ ସୁରକ୍ଷା, ଚିକିତ୍ସା ଆଦି ଚୀନର ଡାକ୍ତରଖାନାରେ କରାଯାଉଛି । ସେମାନଙ୍କ ଗୋଷ୍ଠୀଗୁଡିକ ମଧ୍ୟରେ ସମନ୍ୱୟ ରକ୍ଷାପାଇଁ ବୈଠକର ବ୍ୟବସ୍ଥା କରାଯାଉଛି । ଚୀନର କୁପରାମର୍ଶରେ ପାକସେନା ୧୯୭୭ପରଠାରୁ ଭାରତର ପଞ୍ଜାବ-କାଶ୍ମୀରରେ ଅସ୍ଥିରତା ସୃଷ୍ଟି ପାଇଁ ଯୋଜନାବଦ୍ଧ ଭାବେ କାର୍ଯ୍ୟ କରିଆସୁଛି । ସ୍ତମ୍ଭକାର କ୍ଲାଉଡେ ଏବେ ଲେଖିଛନ୍ତି-ଚୀନର ନବଆକ୍ରାମକ ଆଭିମୁଖ୍ୟ, ଭାରତର ସେନାମୁଖ୍ୟଙ୍କ ବିରୁଦ୍ଧରେ ବିଷୋଦଗାର ଅସୁରକ୍ଷା ଆଶଙ୍କାରୁ ସୃଷ୍ଟି, ଅସ୍ଥିରତାରୁ ନୁହେଁ ।

ଅନ୍ୟ ଏକ ବିଷୟ ହେଉଛି ଚୀନ ସଂପର୍କରେ ଧାରଣା । ଭାରତ ସଂପର୍କରେ ଚୀନରେ ଧାରଣା ଯେତେ ସ୍ୱଷ୍ଟ ଭାରତରେ ସେତେଟା ନୁହେଁ । ତାର କାରଣ ହେଲା ଚୀନର ଆଭ୍ୟନ୍ତରୀଣ ସ୍ଥିତି, ରାଜନୀତିକ ଦୁର୍ବଳତା, ସାମରିକ ବାସ୍ତବତା, ସାମାଜିକ ଜନଜୀବନ, ପ୍ରଶାସନିକ ସ୍ଥାଣୁତା ନେଇ ଭାରତରେ ଧାରଣା ସ୍ୱଷ୍ଟ ନୁହେଁ । ଏପରିକି କେବଳ ଭାରତ ନୁହେଁ ଏତେ ଅଧିକ ବାଣିଜ୍ୟିକ କାର୍ଯ୍ୟ କରି ମଧ୍ୟ ଆମେରିକା ଚୀନର ଅଭ୍ୟନ୍ତରକୁ ପ୍ରବେଶ କରିବା ଆଜିଯାଏ ସହଜ ହୋଇନାହିଁ । ଚୀନରେ ହାନ ରାଜବଂଶର ଶାସନ ସମୟରୁ ଆଜିଯାଏ ଏକ-କେନ୍ଦ୍ରୀୟ ଶାସନ ବ୍ୟବସ୍ଥା ପ୍ରଚଳିତ ରହିଛି । କେବେ ରାଜ-ସାମ୍ରାଜ୍ୟର ଆଉ ଏବେ କମ୍ୟୁନିଷ୍ଟ ଶାସନ । ଏହି ଶକ୍ତି ସବୁବେଳେ ଦମନକାରୀ ରହିଆସିଛି । ଚୀନରେ କମ୍ୟୁନିଷ୍ଟ ପାର୍ଟିର ସମାଜ ଉପରେ ରହିଥିବା ନିୟନ୍ତ୍ରଣ ସ୍ୱାଭାବିକ ନୁହେଁ, ବରଂ ଭୟଜନିତ କହିଲେ ଠିକ୍ ହେବ । ସେଠାରେ ସାମାଜିକ ସ୍ତରରେ ବିଦ୍ରୋହ ଯେ ହେଉନାହିଁ ତା ନୁହେଁ,ସରକାର ସମସ୍ତ ସୂରକୁ ଦମନକାରୀ ନୀତିଦ୍ୱାରା ପରାସ୍ତ କରୁଛି । ନିରଂକୁଶ ଶାସନ ବ୍ୟବସ୍ଥା ଥିବାରୁ ଚୀନରେ ନୀତିଗତ ନିଷ୍ପତ୍ତିରେ ବିଳମ୍ବ ହେଉନାହିଁ, ତତ୍‌କାଳ ଲାଗୁକରିବା ସହଜ ହେଉଛି । ଅଥଚ ଭାରତରେ ଗୋଟିଏ ନୀତି ପ୍ରସ୍ତୁତ କରିବାକୁ ଦଶନ୍ଧି ଦଶନ୍ଧି ଲାଗିଯାଉଛି ।

ଚୀନ ନିଜକୁ ଆମେରିକା ପରି ମହାଶକ୍ତିଶାଳୀ ରାଷ୍ଟ୍ର ଭାବେ ପ୍ରଦର୍ଶିତ କରିବାକୁ ଉଦ୍ୟମ କରୁଛି । ନିୟନ୍ତ୍ରିତ ଅର୍ଥବ୍ୟବସ୍ଥା ଯୋଗୁ ଚୀନର ଅନେକ ତଥ୍ୟ ଲୋକଲୋଚନକୁ ଆସୁନାହିଁ । ଚୀନର ପ୍ରକୃତ ସାମରିକ କ୍ଷମତା ଓ ଆର୍ଥିକ ଶକ୍ତି ଯାହା ପ୍ରଚାରିତ ସେଥିରେ ଅନେକ ବିଷୟ ସ୍ୱଷ୍ଟ ନୁହେଁ । ନିଜକୁ ମହାଶକ୍ତି ଭାବେ ପ୍ରଦର୍ଶିତ କରୁଥିବା ଚୀନ ସାମରିକ ଓ ଆର୍ଥିକ ଦୃଷ୍ଟିରୁ ଆମେରିକା ତୁଳନାରେ ବହୁପଛରେ । ଚୀନର ଏକ ଚତୁର୍ଥାଂଶ ଜନସଂଖ୍ୟା ବିଶିଷ୍ଟ ଆମେରିକା ହାତରେ ଚୀନଠାରୁ ଅଧିକ ପରିମାଣର କୃଷିଯୋଗ୍ୟ ଭୂମି, ପ୍ରାକୃତିକ ସଂପଦ, ଆଧୁନିକ ଜ୍ଞାନକୌଶଳ ରହିଛି । ନିରନ୍ତର ଗବେଷଣା ଆମେରିକାକୁ ଭବିଷ୍ୟତ ପାଇଁ ଶକ୍ତି ଯୋଗାଉଛି । ତେବେ ଡୋକଲାମରେ ଭାରତ ଚୀନକୁ ଅଟକାଇବା ପାଇଁ ସଫଳ ହେବାଦ୍ୱାରା ଏହାର ପ୍ରଭାବ ଇଣ୍ଡୋନେସିଆରେ ପଡିଛି । ସେଠାକାର ସରକାର ଦକ୍ଷିଣ ଚୀନ ସାଗରରେ ଚୀନର ଆଧିପତ୍ୟକୁ ଚାଲେଞ୍ଜ ଦେଇଛନ୍ତି । ଅକ୍ଟୋବର ୧୮ରୁ ୧୯ତମ ପାର୍ଟି କଂଗ୍ରେସ ଚାଲିବାକୁ ଯାଉଥିବାରୁ ଜେନେରାଲ ଫାଙ୍ଗ ଫେନ୍‌ଘୁଇଙ୍କୁ ଦାୟିତ୍ୱମୁକ୍ତ କରାଯାଇଛି ଏବଂ ଜେନେରାଲ ଝାଙ୍କ ୟାଙ୍ଗ ମଧ୍ୟ ଦାୟିତ୍ୱ ଛାଡିଛନ୍ତି । ଏଠାରେ ଉଲ୍ଲେଖଯୋଗ୍ୟ ଯେ ଡୋକଲାମ ବିବାଦରେ ସମାଧାନ ନକରିବା ପାଇଁ ଜେନେରାଲ ଫେନ୍‌ଘୁଇ ପ୍ରତିବନ୍ଧକ ସାଜି ଅନେକଦିନ ଗଡାଇ ଆସିଥିଲେ । ଏସିଆରେ ଚୀନର ଆଧିପତ୍ୟକୁ ହ୍ରାସ କରିବାକୁ ଭାରତ ଏବେଠାରୁ ପ୍ରୟାସ କରିବା ଆବଶ୍ୟକ । ମୋଦିଙ୍କ ମାନ୍ୟମାର ଗସ୍ତ କେତେଟା ସଫଳ ହେବ ତାହା ଆଗାମୀ ଦିନର ପରିସ୍ଥିତି କହିବ । କିନ୍ତୁ ଅତି ନିକଟ ଦେଶ ମ୍ୟାନମାର ସହ ଭାରତର ଲୋକଙ୍କ ସଂପର୍କ ନିବିଡ ହେଲେ ସେଠାକାର ସ୍ଥିତି ସଂପର୍କରେ ଅଧିକ ତଥ୍ୟ ହାସଲ କରିବା ସହଜ ହେବ । ସେମିତି ଏସୀୟ ଦେଶଗୁଡିକ ସହ କୂଟନୀତିକ, ସାମରିକ, ଆର୍ଥିକ, ସାଂସ୍କୃତିକ ସଂପର୍କକୁ ସୁଦୃଢ କରାଯିବା ଉପରେ ଭାରତ ସରକାର ଅଧିକ ଦୃଷ୍ଟିଦେବା ଆବଶ୍ୟକ । ଅପରପକ୍ଷେ ଦେଶ ଭିତରେ ବାଣିଜ୍ୟିକ ଅସନ୍ତୁଳନ ସ୍ଥିତିକୁ ସୁଧାରିବା, ସୀମାନ୍ତର ଢାଞ୍ଚାଗତ ବିକାଶ, ଚୀନ ସଂପର୍କରେ ଅଧିକ ତଥ୍ୟ ହାସଲ ପାଇଁ ଅବିରତ ପ୍ରୟାସ ଜାରି ରଖିବାକୁ ହେବ । ଡୋକଲାମ ସମୟରେ ସିଏଜି ପରି ସଂସ୍ଥା ଯେପରି ଗୋଳାବାରୁଦ ନେଇ ମିଥ୍ୟା ରିପୋର୍ଟ ଦେଇ ଗଣମାଧ୍ୟମରେ ଜନତାଙ୍କ ଆତ୍ମବିଶ୍ୱାସକୁ ଦୁର୍ବଳ କରିବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରିଥିଲା, ତା ଉପରେ ଲଗାମକଷିବା ଆବଶ୍ୟକ । ମୋଟାମୋଟି ଭାବରେ କହିବାକୁ ଗଲେ ଦେଶକୁ ଶକ୍ତିଶାଳୀ କରିବା ଏକ ନିରନ୍ତର ଯୋଜନା । ଏହି ଯୋଜନାକୁ ଯେପରି ସମୟାନୁସାରେ ହାସଲ କରାଯାଇପାରିବ ସେଥିପ୍ରତି ସରକାର ସତର୍କ ଦୃଷ୍ଟି ରଖିବାସହ ଜନସାଧାରଣ ଆର୍ଥିକ କ୍ଷେତ୍ରରେ ଚୀନ ଦ୍ରବ୍ୟର ବଜାରକୁ ଦେଶରେ ସଂକୁଚିତ କରିବା ଦିଗରେ ସହଯୋଗ କରିବା ଉଚିତ୍ ।

ଭାରତୀୟ ସମ୍ବାଦ ସେବା(ଭାସ)
ଭୁବନେଶ୍ୱର-୭୫୧୦୦୩

ହରତାଳ ବନାମ୍ ପ୍ରାୟୋଜିତ ବନ୍ଦ ଡାକରାର ରାଜନୀତି

ଡାକ୍ତର ନୀଳମାଧବ ପୃଷ୍ଟି

ଗଣତାନ୍ତ୍ରିକ ରାଷ୍ଟ୍ରରେ ସରକାରଙ୍କ ଅଦୂରଦର୍ଶୀ ଯୋଜନା ବା ଜନହିତକର କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମର ଦୂରଭିସନ୍ଧିର ପ୍ରସଙ୍ଗ ନେଇ ଅହିଂସାର ରାସ୍ତାରେ ହରତାଳ, ଧର୍ମଘଟ ବା ବନ୍ଦ ଡାକରାର ହକ୍ ସମସ୍ତଙ୍କର ରହିଛି । କିନ୍ତୁ ନିକଟରେ ଓଡ଼ିଶାରେ ଯେଉଁପରି ତଥାକଥିତ ପ୍ରାୟୋଜିତ ଓ ଶାନ୍ତିପୂର୍ଣ୍ଣ କୁହାଯାଉଥିବା ହରତାଳ ପାଳନ ଭିତରେ ବ୍ୟାପକ ହିଂସା, ଭଙ୍ଗାରୁଜା ଓ ଗୁଣ୍ଡାଗରଦିର ଖବର ସମସ୍ତ ଗଣମାଧ୍ୟମର ଚର୍ଚ୍ଚିତ ଖବର ଭାବେ ପ୍ରସଙ୍ଗ ହୋଇଛି । ନିକଟରେ ପେଟ୍ରୋଲ ସାମଗ୍ରୀର ମୂଲ୍ୟବୃଦ୍ଧି ଯାହା ଘଟିଛି ଏହା ନିଶ୍ଚିନ୍ତ ଭାବରେ ଜଣେ ନାଗରିକ ଭାବରେ ସମସ୍ତଙ୍କର ପ୍ରତିବାଦ କରିବାର ଅଧିକାର ରହିଛି କିନ୍ତୁ ଏହି ଅଧିକାର ଭିତରେ ଯେଉଁଭଳି ଅନେକ ହିଂସାକାଣ୍ଡର ଅଘଟଣ ଘଟିଛି ତାହା ଭିତରେ ସାଧାରଣ ଜନତା ହିଁ ପେଷି ହୋଇଯାଇଛନ୍ତି । ଆସନ୍ତୁ ଏହି ତଥାକଥିତ ହରତାଳ ଭିତରେ ମାନ୍ୟବର ସର୍ବୋଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟର ମତାମତକୁ ଦେଖିବା । ୧୯୯୭ ମସିହାରେ ମାନ୍ୟବର ସୁପ୍ରିମକୋର୍ଟ କେରଳ ହାଇକୋର୍ଟଙ୍କ ଏକ ରାୟକୁ କାୟମ ରଖି ଦିଶା ନିର୍ଦ୍ଦେଶ କରିଥିଲେ ଯେ – 'କୌଣସି ସଂଗଠନ, ଅନୁଷ୍ଠାନ କିମ୍ବା ରାଜନୈତିକ ଦଳ ଯଦି ବନ୍ଦ ଡାକରା ଦିଅନ୍ତି ତେବେ ତାହା ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ବେଆଇନ ଓ ଅସାମ୍ବିଧାନିକ । କୌଣସି ଏକ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଗୋଷ୍ଠୀ ବା ଦଳ ବା ବ୍ୟକ୍ତି ମୌଳିକ ଅଧିକାର ନାଁରେ ଏଭଳି ବନ୍ଦ କରି ସଂଖ୍ୟାଧିକ ଜନସାଧାରଣଙ୍କର ମୌଳିକ ଅଧିକାରକୁ କ୍ଷୁର୍ଣ୍ଣ କରିପାରିବେ ନାହିଁ ।' ସେହିପରି ୨୦୦୪ରେ ମାନ୍ୟବର ସୁପ୍ରିମକୋର୍ଟ ଏକ ଗୁରୁତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ନ୍ୟାୟ ପ୍ରଦାନ କ୍ଷେତ୍ରରେ ତାଙ୍କ ରାୟରେ ଉଲ୍ଲେଖ କରିଥିଲେ ଯେ – 'ହରତାଳ ବା ବନ୍ଦ, ଧର୍ମଘଟ ନାଁରେ କୌଣସି ସଂଗଠନ, ରାଜନୈତିକ ଦଳ କିମ୍ବା ବ୍ୟକ୍ତିବିଶେଷ ଅନ୍ୟମାନଙ୍କ ପାଇଁ ସମସ୍ୟା ସୃଷ୍ଟି କରିବାର ଅଧିକାର ନାହିଁ । ସାଧାରଣ ଲୋକଟିର ଜୀବନ ପ୍ରତି କୌଣସି ବିପଦ ସୃଷ୍ଟି କରିପାରିବେନି । ସରକାରୀ କିମ୍ବା ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ସମ୍ପତ୍ତି ନଷ୍ଟ କରିପାରିବେ ନାହିଁ । କେବଳ ସେତିକିନୁହେଁ ସାଧାରଣ ନାଗରିକ ଯେଭଳି କୌଣସି କ୍ଷତି ନଘଟେ ସେଥିପ୍ରତି ଦୃଷ୍ଟି ଦିଆଯିବ । ସେମାନଙ୍କ ଯାତାୟତରେ ସାମାନ୍ୟତମ ବାଧା ସୃଷ୍ଟି କରିପାରିବେନାହିଁ ।' କିନ୍ତୁ ସରକାରୀ ପ୍ରାୟୋଜିତ ପାଞ୍ଚଘଣ୍ଟିଆ ହରତାଳରେ ଗଣମାଧ୍ୟମ ଯାହା ଦର୍ଶାଇଛି ସେଥିରେ ରୋଗୀ, ଆମ୍ବୁଲାନ୍ସ, ଗଣମାଧ୍ୟମ ପ୍ରତିନିଧି, ମହିଳା, ଛାତ୍ରଛାତ୍ରୀ ଏପରିକି ଡାକ୍ତର କେହି ବି ସେମାନଙ୍କ ଆକ୍ରୋଶରୁ ବର୍ତ୍ତି ପାରିନାହାଁନ୍ତି । ସାଗରିକା କର ନାମ୍ନୀ ଜଣେ ଯୁବତୀ ସୋସିଆଲ ମିଡ଼ିଆରେ ଏହି ଧର୍ମଘଟ ସମୟରେ ଯେଉଁ ଦୁର୍ବ୍ୟବହାରର ଶିକାର ହୋଇଥିଲେ ସେ ନିଜର ଗଭୀର ପୀଡ଼ା ଓ ବେଦନା ସିଧାସଳଖ ମୁଖ୍ୟମନ୍ତ୍ରୀ ନବୀନ ପଟ୍ଟନାୟକଙ୍କୁ ଟ୍ୱିଟ୍ କରି ଜଣାଇଥିଲେ ।

ଏହା ସତ ଯେ ପେଟ୍ରୋଲ ବା ତୈଳଦର ବୃଦ୍ଧି କୌଣସି ଗୋଟିଏ ରାଜ୍ୟର ଲୋକଙ୍କ ଯନ୍ତ୍ରଣା ବା କଷ୍ଟର ପ୍ରସଙ୍ଗ ନୁହେଁ ସମଗ୍ର ଦେଶ ବା ଜାତୀୟ କ୍ଷେତ୍ରରେ ଏହା ଏକ ଗୁରୁତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ଓ ପ୍ରଭାବଶାଳୀ ପ୍ରସଙ୍ଗ । କେନ୍ଦ୍ର ବିରୁଦ୍ଧରେ ରାଜ୍ୟର ଏକ ପ୍ରମୁଖ ଓ ଶକ୍ତିଶାଳୀ ରାଜନୈତିକ ଦଳ ଭାବେ ବିଜୁଜନତା ଦଳର ପ୍ରତିବାଦ କରିବାର କୌଣସି ଆପତ୍ତି ନାହିଁ । କେବଳ ରାଜନୈତିକ ଦଳ କାହିଁକି ଯେ କେହି ବି ଏବଂ ଯେକୌଣସି ଅନୁଷ୍ଠାନ ବି ଶାନ୍ତିପୂର୍ଣ୍ଣ ଭାବରେ ଓ ଅହିଂସାର ରାସ୍ତାରେ ଏହାକୁ ବିରୋଧ କରିପାରିବେ । କିନ୍ତୁ ଲୋକଙ୍କ ସ୍ୱାର୍ଥ ପାଇଁ ହରତାଳ ନାମରେ ସାଧାରଣ ଲୋକଟି ଯଦି ଯନ୍ତ୍ରଣା ପାଏ, ମାନସିକ ନିର୍ଯାତନାର ଶିକାର ହୁଏ, ନିଜ ଚିକିତ୍ସାରୁ ବଞ୍ଚିତ ହୁଏ, ନିଜ ବୃତ୍ତିଗତ କର୍ମସଂସ୍ଥାନରେ ଯୋଗ ନଦେଇ ହଇରାଣ ହୁଏ ତାହାଲେ ଏ କେଉଁପ୍ରକାର ଓ କେଉଁ ମାନଙ୍କ ସ୍ୱାର୍ଥ ପାଇଁ ପ୍ରତିବାଦର ପ୍ରସଙ୍ଗ । ସାଧାରଣ ଜନତାଙ୍କ ସ୍ୱାର୍ଥ କଥା କହୁଥିବା ରାଜନୈତିକଦଳ ସାଧାରଣ ଜନତାଙ୍କୁ ହଇରାଣରେ କାହିଁକି ପକାନ୍ତି ତାହା ଉତ୍ତର କେହି ପାଇନାହାଁନ୍ତି । ଆସନ୍ତୁ ହରତାଳ ସମୟରେ ଜଣେ ବ୍ୟକ୍ତିର ବିଧିବଦ୍ଧ ଭାବେ ଅଧିକାର କ'ଣ ରହିଛି ତାହା ଜାଣିବା । ବ୍ୟକ୍ତିର ମୁକ୍ତ ବିଚରଣ ଅଧିକାର, ସେ ତାର କାର୍ଯ୍ୟାଳୟରେ ଯଥାରୀତି କାମ କରିପାରିବ । କେବଳ ସେତିକିନୁହେଁ ଯଦି ତାଙ୍କ ଯିବା ଆସିବା ସମୟରେ କେହି ତାଙ୍କ ଅବରୋଧ କରନ୍ତି ବା ଯିବା ପାଇଁ ଦିଅନ୍ତି ନାହିଁ ତେବେ ସେ ପୋଲିସରେ ଅଭିଯୋଗ କରିପାରିବ ଏବଂ ସବୁଠାରୁ ଗୁରୁତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ କଥା ହେଉଛି ଯଦି ତାଙ୍କର କୌଣସି କ୍ଷତି ହୁଏ ତାହାଲେ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ସଂଗଠନ ଏ ନେଇ ଦାୟୀ ରହିବ । ମାନ୍ୟବର ସୁପ୍ରିମକୋର୍ଟ ଏହା ମଧ୍ୟ ସ୍ୱଷ୍ଟ କରିଦେଇଛନ୍ତି ଯେ ଧର୍ମଘଟ ବା ହରତାଳ କରୁଥିବା ବିକ୍ଷୋଭକାରୀ ତାଙ୍କ କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମରେ କାହାକୁ ଯୋଗ ଦେବା ବା ସମର୍ଥନ କରିବାକୁ ବାଧ କରିପାରିବେ ନାହିଁ । ନାଗରିକର ମୁକ୍ତ ବିଚରଣ ତଥା କାର୍ଯ୍ୟକୁ ଜବରଦସ୍ତ ପ୍ରତିରୋଧ କରାଯାଇପାରିବ ନାହିଁ । କୌଣସି କ୍ଷେତ୍ରରେ ଟ୍ରାଫିକର ପଥରୋଧ କରାଯାଇପାରିବ ନାହିଁ । ଜଣେ ଯାତ୍ରା କରୁଥିବା ନିଜ କ୍ଷେତ୍ରକୁ ତାଙ୍କୁ କେହି ଅଟକାଇ ପାରିବେ ନାହିଁ । ଅନ୍ୟମାନଙ୍କର ମୁକ୍ତ ବିଚରଣ ନେଇ ରହିଥିବା ସବୁଠାରୁ ଗରୁତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ମୌଳିକ ଅଧିକାରରୁ ସୁନିଶ୍ଚିତ କରାଯିବ । ହରତାଳ ଡାକରା ଦେଇଥିବା ସଂଗଠନ ଦଳ ତାର ସମର୍ଥକ ମାନଙ୍କୁ ଏହା ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଦେବା ଅତ୍ୟନ୍ତ ଜରୁରୀ । ଯାହାଦ୍ୱାରା ବିକ୍ଷୋଭକାରୀ କୌଣସି ପ୍ରକାର ହିଂସାକାଣ୍ଡ ଘଟାଇବେ ନାହିଁ କିମ୍ବା କାହାର ଧନ-ଜୀବନ ଓ ସଂପତ୍ତି ପ୍ରତି ବିପଦଜ୍ଜନକ ହେବେନାହିଁ । ମାତ୍ର ଅତ୍ୟନ୍ତ ଦୁର୍ଭାଗ୍ୟର ପ୍ରସଙ୍ଗ ଯେ ମାନ୍ୟବର ସୁପ୍ରିମକୋର୍ଟଙ୍କ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ତଥା ବାରମ୍ବାର ଚେତାବନୀ ସତ୍ତ୍ୱେ ଧର୍ମଘଟ ନାମରେ ବିଭିନ୍ନ ସ୍ଥାନରେ ହିଂସାକାଣ୍ଡ ଘଟି ଆଇନ ଶୃଙ୍ଖଳା ପରିସ୍ଥିତି ସଙ୍ଗୀନ ହୋଇପଡୁଛି । ସାଧାରଣ ଓ ସରକାରୀ ସମ୍ପତ୍ତି ନଷ୍ଟ ହେବା ସହ ଯାତାୟତ କରୁଥିବା ସମୟରେ ଲୋକମାନେ ଗଭୀର ସମସ୍ୟାର ଶିକାର ହେଉଛନ୍ତି । ପରିବହନ ବ୍ୟବସ୍ଥାକୁ ଗୁରୁତର ଭାବେ ଅଚଳ କରିଦିଆଯାଇଛି । କେନ୍ଦ୍ର ସରକାରଙ୍କ ତୈଳଦର ବୃଦ୍ଧି ପ୍ରତିବାଦର ବାହାନା କରି ହରତାଳକୁ ଓହ୍ଲାଇ ଥିବା ଶାସକଦଳ ନିଜର ହିଂସାତ୍ମକ ରୂପକୁ ପ୍ରଦର୍ଶନ କରିଛି । ଶାନ୍ତିପୂର୍ଣ୍ଣ ଆନ୍ଦୋଳନ ନାମରେ ଯେଉଁପରି ସାଧାରଣ ଲୋକଟି ଉପରେ ଆକ୍ରମଣ ହୋଇଛି ତାହା ପୂର୍ବରୁ କେବେ ଦେଖିବାକୁ ମିଳିନଥିଲା । ଏହି ସମୟରେ ସାଧାରଣ ଲୋକଟି ତ୍ରାହି ତ୍ରାହି ଡାକୁଥିଲାବେଳେ ଲୋକଙ୍କ ସେବା ଓ ସୁରକ୍ଷା ପାଇଁ ଗଠିତ ପୋଲିସ କ'ଣ କରୁଥିଲା ? ହାତରେ ଠେଙ୍ଗା, ଲୁହାରଡ଼, କାଠଫାଳିଆ ଧରି ଶାସକ ଦଳର ତଥାକଥିତ ବିକ୍ଷୋଭକାରୀମାନେ ସାଧାରଣ ଲୋକଙ୍କୁ ଯେଉଁପରି ଧମକାଉ ଥିଲେ ସେଠି ପୋଲିସ କରୁଥିଲା ବି କ'ଣ ? ସେହିପରି ଭାରତୀୟ ଜନତା ପାର୍ଟି ପକ୍ଷରୁ ରାଜଭବନ ସମ୍ମୁଖରେ ଚାଷୀ ସମସ୍ୟା ନେଇ ପ୍ରତିବାଦ ହେଉଥିବାବେଳେ ଶାସକ ଦଳର ଏହି ତଥାକଥିତ କର୍ମୀମାନେ ସେ ସଭାମଞ୍ଚ ଉପରେ ଆକ୍ରମଣ କରିଥିଲେ । ଏପରି ଟେକା ପଥର ମାଡ ମଧ୍ୟ କରିଥିଲେ । ପୋଲିସ ସାମ୍ନାରେ କେନ୍ଦ୍ର ବିରୋଧରେ ସ୍ଲୋଗାନ ଦେଇ ଭାଜପାର ସଭା ମଞ୍ଚକୁ ଭାଙ୍ଗିବା ପାଇଁ ଚେଷ୍ଟା କରୁଥିବାବେଳେ ପୋଲିସ ଏହି କର୍ମୀମାନଙ୍କୁ ଅନୁରୋଧ କରି ସେଠାରୁ ହଟାଇଥିଲେ ଏଭଳି ଘଟଣାକୁ ରାଜ୍ୟର ସବୁ ଅଞ୍ଚଳରେ ନାପସନ୍ଦ କରାଯାଇଛି । କିନ୍ତୁ ଏହି ଘଟଣାଟି ନିଶ୍ଚିନ୍ତ ଭାବରେ ରାଜ୍ୟର ଲୋକପ୍ରିୟ ମୁଖ୍ୟମନ୍ତ୍ରୀଙ୍କ ଶାସନର ଢ଼ଙ୍ଗରଙ୍ଗକୁ ବେଶ ନାଟକୀୟ ଭାବରେ ପ୍ରଦର୍ଶିତ କରିଛି । ବିଧାନସଭାରେ ସଶକ୍ତ ବହୁମତ ଓ ସତର ବର୍ଷର ତଥାକଥିତ ସଫଳ ଶାସନର ଢ଼ୋଲ ପିଟୁଥିବା ଶାସକ ଦଳ କେନ୍ଦ୍ରର ବିଜେପି ବିରୋଧରେ ଥିବା ଭିତିରି ଭୟ ଓ ଆକ୍ରୋଷକୁ ପ୍ରମାଣିତ କରିଛି । ନିଜ ବିରୋଧୀ ଭାଜପାର ପ୍ରତିବାଦ ସଭାକୁ ନିଜ ବିକ୍ଷୋଭ ନାମରେ ଭାଙ୍ଗିବାକୁ ଉଦ୍ୟମ କରିବା ଓ ସେମାନଙ୍କ କର୍ମୀଙ୍କୁ ବାଡ଼େଇବାକୁ ଗୋଡ଼ାଇବା ଶାସକ ଦଳର ଗୁଣ୍ଡାଗିରିକୁ ଦର୍ଶାଉଛି । ଗଣତନ୍ତ୍ରରେ ପ୍ରତିବାଦ ନାମରେ ବିଜେଡ଼ି ଯେଉଁପରି ହିଂସାକାଣ୍ଡର ସ୍ୱରୂପ ଦେଖାଇଛି ତାହା ଭିତରେ ନବୀନ ବାବୁଙ୍କ ସଫଳ ଶାସନର ଚିତ୍ର ବେଶ ସୁସ୍ୱଷ୍ଟ । ଯଦିଓ କେବଳ ଶାସକ ଦଳର ଏହି ବନ୍ଦ ରାଜନୀତି ନୁହଁ ଅତୀତରେ ଅନ୍ୟଦଳ ମଧ୍ୟ ସରକାରରେ ଥିବା ସମୟରେ କେନ୍ଦ୍ର ବିରୁଦ୍ଧରେ ହିଂସାତ୍ମକ ଘଟଣା ଘଟାଇବାର ରେକର୍ଡ଼ ରହିଛି କିନ୍ତୁ ଖୁବ୍ ଶୀଘ୍ର ଏହି ବନ୍ଦ ରାଜନୀତିର ଅନ୍ତ ହେଉ ।

ଦୂରଭାଷ : ୯୪୩୯୪୮୨୫୨୬